

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

11. štev.

V Ljubljani, dne 5. junija 1897.

VII. leto.

Primorske razmere in vlada.

Na Primorskem je vsled zadnjih volitev mej prebivalstvom zavladovalo silno razburjenje. Povod temu razburjenju so razne sleparije, ki so se godile pri volitvah. V nekaterih krajih dogodili so se razni izgredi. Povzročitelji izgredov pa običajno niso bili Slovenci, temveč Italijani, da si ne rečemo, da bi se od slovenske strani ne bilo ničesa napačnega zgodilo. Italijani so namreč na Primorskem silno razkačeni, da Slovani zapuščajo njih prodajalnice in da so Hrvatje in Slovenci proti nekaterim volitvam izročili tako utemeljene ugovore, da jih državni zbor najbrž potrditi ne bo mogel. Slovenski poslanci so v državnem zboru stavili dva nujna predloga o tej stvari, Italijani so pa stavili neko interpelacijo. Da si se o nujnosti predlogov mora precej razpravljati, vendar je državnozbornski predsednik dr. Kathrein znal vso stvar dolgo zavleči, na ljubo vladi. Zbornica ga je morala prisiliti, da je nujna predloga dal na dnevni red. Pa še potem je stvar zavlačeval, in v prihodnji seji se razprava o tem, ko še ni bila končana, ni nadaljevala.

Pri razpravi o nujnih predlogih je grof Badeni odgovoril na italijansko interpelacijo v tej stvari. Videlo se je vsemu odgovoru, da so mu podlaga poročila, katere je poslal tržaški namestnik vitez Rinaldini.

Seveda Rinaldini razmer na Primorskem ne bode neugodno slikal, kajti zakrivilo jih je njegovo vladanje. Dokler on ostane na Primorskem, se razmere ne premene. Badeni je posebno zagotavljal, da so oblastva povsod v polni meri storila svojo dolžnost. Govoreč o raznih izgredih je semtertja moral priznati, da so jih prouzročili Italijani, a vendar je povsod skušal krivdo izvreči na Slovence. Pripovedoval je celo, da je več Slovencev hotelo napasti goriško mesto, kar je tako smešno, da bi take bedastoče ne bili pričakovali iz ust kacega ministra.

Ta odgovor je moral močno omajati zaupanje Slovencev do grofa Badenija. Iz njega je vidno, da Badeni odobrava Rinaldinijevo postopanje na Primorskem. Prazne so bile vse nade, da ga zamene s kom drugim.

LISTEK.

Mučnik.

(Bolgarski spisal N. L. Karavelov.)

(Dalje.)

Kmalu se je stemnilo in mučenike zaprli so v temne in gnusne ječe, katerih stene so od plesnobe bile črne in zelene, po katerih so lazili vsakovrstni mrčesi in kače. Strijc Kosta in Ceno bila sta zaprta v jedno ječo. Ceno je prišel notri in kar padel na slamo in zakril oči z rokama; a strijc Kosta je stal pri njem, se pokrižal in molil: „In daj nam Gospod, ko gremo spat . . .“

V vsaki ječi je bila globoka tišina, vsi so spali, kakor ubiti od celodnevne dela, samo stražniki stali so ob zidu na straži, hodili gori in doli in klicali: „Hej!“, in netopirji so letali v ječo in iz ječe, drugzega ni bilo nič. Spala nista samo Ceno in Kosta; pa ležala in držala sta se kakor nema, ničesa nista govorila.

— A ti, strijc Kosta, zakaj si zaprt?

— Oh, zakaj sem zaprt? Grešil sem in za grehe so me zaprli.

— Si-li kaj hudega storil! — si-li koga ubil?

— Ubil sem, — Turčina sem ubil.

— Turčin ni človek, rekel je Ceno. — Kdor ubije jednega Turka, odpusti se mu tisoč grehov . . . Povej Kosta, od kdaj si tukaj zaprt in zakaj?

Drugi pot, sinko moj, sedaj moramo spati; jutri pojdemo zgodaj na delo, na težko delo . . . Moj Bog, moj Bog, kako hrepenim, da se povrnem domu; kako rad bi položil svojo glavo ondu, kjer spijo smrtno spanje stariši in dedje. Bog ne daj, da poginemo v zaporu, ne daj, da poginemo v tujem kraju, ne daj zagrebsti naših krščanskih kostij v tej prokleti zemlji. O hudo je, če smo tukaj, težko vlečemo turške verige! Oh težko! Sedaj pa zaspi sinček moj, jutri se pogovoriva kaj več, drug drugzega poprašava za to in ono.

Grofu Badeniju slovenski nujni predlogi o primorskih razmerah že zaradi tega niso všeč, ker je vedel, da se bode pri njih govorilo o volitvah. Primorske volitve jako spominjajo na gališke, in zato grof Badeni ne mara, da se o njih govori. Sedanji ministerski predsednik ima dovolj povodov želeti, da se v zbornici poslancev o volitvah sploh ne govori. Sicer je grof Badeni že iz svoje prakse v Galiciji tako vaje podobnega postopanja, kot se je vršilo na Primorskem, da se mu stvar tudi tako grozna ne zdi. Da ima narod pravico svobodno voliti, ta misel še ni nič dosti prešinila boljših krogov Badenijeve domovine.

Ko je grof Badeni se tako odločno postavil proti Slovincem, nastaja pa vprašanje, kaj je storiti našim poslancem. Če se bodo zadovoljili z ministrovim odgovorom, se bodo v bodoče vsi njih predlogi prezirali. Vlada se za Slovence ne bodo zmenila.

Sedaj ima slovanska krščanska zveza pokazati, koliko je vredna za nas Slovence. Ta zveza je precej močna in od nje je odvisna državnozborna večina. Dvombe ni nobene, da bode grof Badeni rad ustregel glede primorskih razmer nam Slovincem, ako bode zveza resno govorila z njim. Nedavno smo videli, kako je grof

Badeni prijenjal Čehom glede nekega ukaza o izvajanju jezikovnih naredeb, ko so le odločno nastopili. Podobne odločnosti nam je treba. Tu je čas, da pokažejo slovenski poslanci svojo odločnost, ne pa s kakimi slovenskimi govori v državnem zboru, s čemur hočejo nekateri klerikalni poslanci ljudstvo zapeljati, da bi mislilo, da so dosti bolje narodni, nego drugi slovenski poslanci. Seveda toliko poguma pa še ti junaki nimajo, da bi zahtevali, da njih slovenski govori pridejo v stenografski zapisnik, kajti tu bi se pa še zamerili vladi.

Ko bi slovanska krščanko-socijalna zveza ne hotela nas podpirati v primorskih stvareh, potem bi pa morali reči, da je dolžnost vseh pravih slovenskih poslancev, da jej obrnejo hrbet. V tem slučaju bi nikakor ne pospeševala, temveč le ovirala delovanje naših slovenskih poslancev, kakor je je ob svojem času oviral Hohenwartov klub. Bolje, če so naši poslanci v manjšem klubu, v katerem se lahko svobodno gibljejo, kakor v velikem, kjer naših teženj ne podpirajo.

Dolžnost slovenskih poslancev je torej od politične zveze zahtevati, naj zastavi ves upliv, da se premene razmere na Primorskem. Ko bi zveza tega ne hotela, potem pa tudi vedo, kaj je dolžnost jim storiti.

Politični pregled.

Državni zbor. Naši slovenski poslanci so imeli v državnem zboru najtežje stališče. Ker je vlada izdala za Češko in Moravsko pravični jezikovni naredbi, so Nemci sklenili z nagajanjem preprečiti zborovanje državnega zbora. To je pa mogoče, ker se po državnozbornem opravnem redu morajo najprej razpravljati nujni predlogi in se mora potem precej o njih glasovati. Tako neznatna manjšina lahko dela grozne ovire, ako zna staviti celo vrsto praznih predlogov. Pri važnejših predlogih se sme

zahtevati deset minut odloga pred glasovanjem. Podpredsednika pri predlogih, ki se tičejo samo tega, ali naj se javno ali tajno glasuje, ali po imenih, nista hotela zbornici dovoliti omenjenega odmora. Vsled tega je pa nastal škandal. Vedno so se dogajali v zbornici poslancev dogodki, ki bi delali čast k večjemu kaki gorjanski kmetijski beznici. Zaradi vednih škandalov v zbornici poslancev, je vlada državni zbor v sredo zaključila. To je zlasti osupnilo levičarje. Mislili so, da se zborovanje, kakor po

— Lahko noč! rekel je Ceno.

— Lahko noč, odgovoril je strije Kosta.

II.

Ječe, v katere so bili zaprti naši mučeniki, bile so pod zemljo, in so bile temne in mokre. Osveščalo je slednje le jedno okno, ki je bilo nad vrati in ki je mučenikom naznanjalo, kdaj se dani in kdaj je jasna noč. V jedni ječi je spalo po dvajset do trideset ljudi, katerim je bila postelj in odeja gnila slama, na kateri so spali drug poleg drugega. Od dihanja ujetnikov se je vzdigovala gorčka para, ki se je razprostrela med živimi kakor kak oblak; od stropa so kapale kaplje in pogosto vzbudile manj skušene vjetnike.

Bila je polnoč. Svetla luna, ki je sijala skozi majhno okence, je razsvetlila obraze Kosti in Cenu. Ta svetloba je prebudila strijca Kosta, ki se je malo prevzdignil; podprl je glavo z roko, pa gledal Ceno in šepetal s seboj.

— Spiš, moj sinko, spiš. Tvoja duša je še mlada in lahko spi. Siromak se je upehal od dolgega pota? Kje je naš Beogradčik, a kje Djar-Bekir, ta je daleč . . . Oh, moj sinko, ti ne veš, kaka trpljenja te čakajo tukaj . . . Ti si še mlad in še nisi skusil, kakšni ljudje so na svetu, nisi še pretrpel take nesreče, kot sem jo pretrpel jaz, in Bog ne daj, da bi tudi ti trpel. Mari je mislila tvoja mati, ko te je rodila na svet, da bodeš mučenik? Mari je mislila tvoja mlada duša, da jej bode pretrpeti tako bridke dni? Mari je mislila tvoja botra, da se bodeš poročil s tako grdo in strašno nevesto, kot je ta temnica.

— Nič ne de, sinko moj, nič — nadaljeval je Kosta — bolje je, da gnijem tukaj v tej temni in smradni ječi, nego bi bil podkupljeni hadžija, ki bi narod zatajil in izdal za denar. Prišli bodo še časi, ko bodo nas blagoslavljali in Bog hoče, da tudi mi dobimo svoj del . . .

navadi samo odloži. Sedaj, ko se je državni zbor zaključil, zgube veljavo predsedstva, vsi odseki, kateri se bodo morali na novo voliti. Vse delo je zgubljeno. Predloge bode morala vlada z nova predložiti, naj so se že tudi odseku izročile. Glavna stvar je pa to, da poslanci zgube imuniteto. Če bi se državni zbor samo zaključil, bi se poslanci zaradi govorov na shodih ne mogli preganjati. Sedaj se bodo pa lahko. Kakor je znano, nemški liberalci niso posebno pogumni in bodo sedaj vse drugače bolj tihi, kot bi bili sicer.

Predsednika zbornice poslancev Kathreina je zadel mrtvoud, če tudi ne nevarno. Predsedstvo sta potem vodila oba predsednika, v katera se je levica posebno zaganjala. Ker nista hotela ustreči vsem levičarskim željam, zlasti ne, da bi se pred vsakim najmanjše važnim glasovanjem čakalo deset minut, ju je levica tožila pri predsedniku, da rušita državnozborski pravilnik in zahtevala, naj odstopita. Opravili seveda levičarji niso ničesa, samo večina je predsednikoma izrekla svoje zaupanje. Levica je za jedno blamažo bogatejša.

Socijalisti in narodna enakopravnost. Pri volitvah so poročala socijalna glasila, da njih stranka hoče biti vsem narodnostim pravična. Sedaj se pa kaže, koliko so vredne socijalistične obljube. Povsod jih v narodnih vprašanjih najdemo na strani židov. Vsa njih izgovarjanja, da hočejo le sedaujo vlado vreči, je prazno, kajti pravičen človek gotovo ne bode s tako vztrajnostjo podpiral slabe stvari. Skupno delovanje socijalistov in liberalcev je lahko umljivo, kajti za obojimi so zadej židje kot pravi kolovodje.

Nemški liberalci in Schönererjanci. Kako se časi spreminjajo! Kdo bi si bil mislil, ko je še Schönerer na Dunaju zbiral nemške burše za škandale proti židom, da bode ta mož kdaj najboljši zagovornik židovsko-liberalne stranke. Te dni se je pa izvedelo, da se je mej liberalci

in Schönererjanci sklenil kompromis, ko bi vsled jezikovnih naredb prišlo do razpusta drž. zbora. Zavezali so se, da se bodo pri volitvah vzajemno podpirali, zlasti gledali, da sedanji liberalni in Schönererjanski poslanci pridejo zopet v zbor. Postavili si bodo zato skupno kandidate. Te kandidature bodo naperjene v prvi vrsti proti krščanskim socijalistom in nemški ljudski stranki. Pač lepo bode, ko bode Schönerer sam kje priporočal za kandidata kakega prijatelja židov. Radovedni smo, kaj si bodo mislili volilci?

Mej Turki in Grki se vrše mirovna pogajanja. Turki zahtevajo vse grške kraje, katere so zaseli in veliko vojno odškodnino. Velevlasti in Grška se temu upirajo. Posebno poslednja trdi, da njo ne zadeva nobena krivda, kajti vojno so začeli Turki. Velevlasti pa imajo težavno delo, ker na nobeni strani ne tli prijenljivost.

Razmere na Kreti so jako čudne. Grška vojska je odšla iz otoka. V pristaniških mestih evropski vojaki za silo vzdržujejo red. V notranjem pa ni nobenega reda in oblasti. Ljudje se kar pobijajo mej seboj, odločuje samopravnost. Evsopske velevlasti pa same ne vedo, kako bi si pomagale. Gotovo sramotno za naše razsvetljeno stoletje.

Razmere v Atenah so jako žalostne. Ljudstvo je zaradi porazov na bojišču zelo razkačeno in njegova jeza se obrača proti kraljevi rodbini. Grki že poprej niso dosti marali za kraljevo rodbino, a trpeli so jo zaradi njenih rodbinskih zvez. Grški kralj je v sorodu skoro z vsemi evropskimi vladarji. Zato so pa Grki mislili, da bodo nekateri za Grško v odločilnem trenutku potegnili. Ko pa tega niso storili, si pa mislijo Grki, kaj nam koristijo vse kraljeve rodbinske zveze. V deželi je pa mnogo življev, ki žele ljudovlado. V Atenah so pomnožili vojake, ne pride do punta. Kralj in drugi člani kraljeve rodbine so že vse zložili, ako bi bilo treba bežati.

Ceno je jel težko dihati; strijc Kosta mu je pa dal roke na prsi in rekel na to sam zase:

— Vročina, vročina, siromak . . . Bog ga ohrani zdravega in podaljšaj mu dni, do tedaj, da vidi, kar želi!

— Oh, hudo mi je! Oh mati, oh srce mi hoče počiti od gorja . . . Mama, matica, majka — rekel je Ceno hitro v jedni sapi. Strijc Kosta je sedel na postelji in se prekrižal. Dolgo je molil ta beloglavi starec, dolgo časa so njegova usta šepetala: „Presveta Mati Božja, reši nas“. Prikazala se je jutranja zarja, mučeniki so se začeli prebujati in kašljati, ter stegati se. Strijc Kosta pa še vedno moli. Prišli so vratarji, da odpro vrata ječ in poženo mučenike na delo. Mučeniki so vstali, oblekli svojo raztrgano obleko, se umili in očistili. Strijc Kosta je pa še vedno molil in molil. Neki stražnik se mu je približal, prijel ga za rame; stresel ga in rekel:

— Pojdi, gjaver, kaznjeneč delat! Pa strijc Kosta se tudi za to ni zmenil in šepetal:

— Gospod Jezus Kristus bil si pribit na križ, trpel si muke in trpljenja; ko si bil žejen, pojili so te z žolčem, na glavo so ti bili dali trnovo krono, prebodli so te skozi rebra, a ti? Ti sam si nosil svoj križ na goro Golgato, in vse si pretrpel, da rešiš svoj narod malikovalstva, Farizejev in Saducejev, rimskih razuzdanih cesarjev in jeruzalemskih veljakov. Gospod, mi smo majhni ljudje, a tudi mi trpimo za svoj narod in se mučimo za svojo svobodo in domovino, tudi mi prelivamo svojo kri za svoje brate in sestre, kakor si ti preli svojo kri za vse človeštvo in občno svobodo.

— Na delo, gjaver, rekel je stražnik in z nogu na vso moč sunil strijca Kosta.

— Gospod, odpusti jim grehe, vsaj ne vedo, kaj delajo! rekel je strijc Kosta, obrnil se k stražniku in mu rekel: Samo to te prosim, da pustiš tega dečaka, da se malo pospi. Od pota je še ves truden. Pot je dolga, in jako težavna . . . . . Pusti ga, da malo pospi in se

Dopisi.

Z Dolenjskega. Oni ljudje, ki se niso latinščine in grščine, ampak več naravoznanstva in računskih věd učili, našli so, da se moči narave v prid človeštva in njegovega dela izkoristiti dajo. Tem možem tehnikom imamo se zahvaliti, da imamo železnice, da parobrodi precej hitro in sigurno svoje velikansko delo opravljajo, izkoristili so elektriko pri telegrafu in telefonu ter za električno razsvetljavo v prid človeške družbe; stroji zdaj baje toliko dela storijo, kakor 20 milijonov ljudij. Velikansko delo opravljajo zdaj stroji po vsem svetu; stroj je postal najspretnější delavec, on odzame človeku najtežavnejša dela. Čudež za čudežem se vsako leto dogaja v delavnicah teh mož tehnikov, tako, da ti že zdaj smelo trdijo, da človeku in njegovi vědi skoraj ne bo nič več nemogočega. Tisti Slovenci, ki so v Ameriki bili, so dosti teh čudežev človeškega razuma videli in isti bodo tudi vedeli, da smo na Slovenskem glede tehničnega razvoja še precej zaostali, oziroma, da se na naši zemlji ubogo malo izkoriščajo pridobitve ravno na tem polju človeškega razvoja. Najdemo tu in tam na Slovenskem kako fabriko, ali le malo jih je, več bi jih lahko bilo in še teh, ki so, niso domačini postavili. Gozda je na slov. tleh veliko bilo in ga je še, ali preko navadnega, par sto let starega načina razrezavanja lesa naš človek še ni prišel. Mlini so še, kakor so bili in žage tudi. Izvažamo rkle, mesto da bi jih doma razrezali in jih drugače naprej obdelali; izvažamo bukove hlude, katere drugod za hišno opravo uporabljajo po fabrikah. Vsaj to delo bi lahko v deželi ostalo in koristi donášalo. Pa tudi v vsem drugem nič nimamo doma.

Vinoreja peša in neznansko veliko piva se razproda tudi po slov. krajih. Vsaka krčma na kmetih zdaj prodaja pivo v steklenicah. Samo kakih šest ali sedem pivovarn imamo na Kranjskem in v Mariboru jedno. Na Nemškem ima vsaki večji kraj majhno pivovarno. Mi Slovenci plačujemo veliko denarja samo za dovažanje piva

počije. Ti, aga, imaš očeta in mater, brate in sestre, kdo ve, kaj se tem utegne še zgoditi . . . Kdo ve, kaj vse pride. Delati hočem jaz zanj.

— Na delo, na delo je klical stražnik in z nogu sunil Cena.

Ceno se je stresel, mel z rokama zaspane oči, potem je pa zopet legel in zasmrčal, kajti ni se bil dobro prebudil. Tedaj ga je stražar hudo udaril po hrbtu in Ceno je skočil na noge in rekel:

— Oh, strijc Kosta, težko mi je, vse me boli, nekaj me peče v prsih . . . Živeti ne morem, da ne vidim svoje zemlje . . . pa so me zakopali v ta prokleti kraj . . . V glavi se mi vrti, tema se mi dela pred očmi . . . Prokleti bodi Midhad-paša!

— Ne boj se, moj sinko, tu ne umrješ, kajti si še mlad. Vajen še nisi spati pod zemljo, a ko se navadiš,

po železnicah in gotovo tri četrtine denarja, kar ga za pivo potrosimo, hodi v tujino. Če morejo na Nemškem manjše pivovarne tekrovati z večjimi, mislimo, da bi to zamogle tudi pivovarne na Slovenskem,

Premoga imamo v naših deželah v izobilju. Ne bi trebalo za kurjavo kotlov z daleč dovažati premoga. Pa tudi železnice imamo, ki bi dovažale surov materijal v obdelovanje v fabrikah in dobiti moramo še več železnic.

In ker kurjava s premogom precej draga pride, imamo n. pr. v Krki vodno moč, katera bi Nemcem ali Francozom, ali Angležem bila neprecenljive vrednosti. V gorenji strani dela Krka naravne slapone. Koliko fabrik, koliko industrije bi se lahko razvilo ob naši Krki! Zastoj skoraj bi prišla raba največjih strojev po tej vodni moči. Redkokrat Krka prevelika postaja in tehnika je zdaj že tako razvita, da naraščanje vode nima škodljivega upliva na delo kake fabrike, ali da bi se delo ob veliki vodi ustaviti moralo.

Socijalno vprašanje je v Evropi nastalo pereče in državniki morajo se s tem vprašanjem baviti, morajo skrbeti za to, da delavec v fabrikah cenejše dobi živila ter da človeku vredno stanovanje pridobi. Mi Slovenci nimamo pojma o tem, kako v velikih mestih delavci slabo živijo bodi glede hrane, bodi glede stanovanja. Če le hočejo državne oblasti samo razširjenju bolezni, ki delajo slaboten človeški rod in ki ravno vsled nezdravega stanovanja delavcev nastajajo, v okom priti, morajo na od pomoč misliti. In že mislijo na to in na Angleškem, Francoskem, Nemškem se misli na to, fabrike na deželo spraviti iz velikih mest, na deželi ustanovitev fabrik pospeševati, kolikor se da. Premoga za kurjavo parnih fabričnih strojev bo skoraj na Angleškem, Nemškem zmanjkalo, ali pa bode postala dobava istega v prevelikih globočinah zemlje predraga; ti inozemci mislijo na uporabo vodnih moči bodi neposredno, bodi posredno v pripravljanje elektrike in iste v delu fabrik.

minejo tudi vse bridkosti. Pojdimo na delo, da te ne bode bil ta berič.

— Na delo, na delo je kričal berič in se obračal na desno in levo.

Odšli so naši mučeniki, da nosijo kamne in prst, ali da zidajo ali pa popravljajo utrdbo; Ceno je stal bled in utrujen in ničesa ni mogel delati. Niti jedne opeke ni mogel privzdigniti, še manj, da bi jo še kam nesel ali pa kaj zidal. Smilil se je človeku, če ga je pogledal, a kaj ga gonijo še na delo!

— Delaj, gjaver, delaj, mari bodeš, ubijalec, samo jedel.

— Ne morem, bolan sem . . . noge me ne drže, rekel je Ceno in vstal s tal.

— Delaj, ali ti pa damo težje delo, vodo trombati in vrtil bodeš vratilo, kakor vol.

(Dalje prihodnjič.)

Na deželi delavec lahko cenejše dobi hrano in boljše stanovanje, v boljšem zraku je in lahko si pridobi kak kos zemljišča, na katerem žena kruh prideluje in starejši otroci. Kmetija izredi več otrok, kakor jih rabi. Kmet daje otroke za vse druge stanove. Na kmetiji zraste čvrst človek. Kar ima kmetija zdaj preveč ljudi, hodijo v mesta. Močnejši teh na duhu in telu pridejo tam naprej, slabejši utonejo v valovih velicah mest. Ako bi fabrike na deželi bile, bi boj za obstanek bil za ta del človeštva ložji in marsikatera grda prikazen v družbi velicah mest se na deželi ne bi prikazovala, vsaj delavec ne bi bil zmiraj navezan na stroj v fabriki, delal bi lahko tudi kot kmet in ložje tudi opustil fabrično delo ter postal kmet. Čas velikih dobičkov, velikih bogastev posameznih hodi v zaton in ž njim zapravlljivo življenje nekaterih udov človeške družbe, ki ne vedo, kako bi podedovano ali tudi lahko pridobljeno premoženje zapravili in kmetija, življenje na kmetiji, prihaja vsem ljudem po mestih v spomin in ven na deželo, v zdravo življenje na kmetiji vabi naš čas ljudi. Zemlja, pač najsigurnejše za življenje človeka, skrbi, le pametno jo je treba obdelati in pametno, varčno na njej živeti in ker tudi stroji dosti človeške moči na kmetiji, nadomestiti zamorejo, je veliko prostora na deželi in zdravo, človeku vredno življenje.

Velika posestva so se dozdej tudi po državnih varovala, ohranjela. Mislilo se je, da se na veleposestvu lahko več močnih, duševno zdravih otrok zredi, ki so potem lahko za rabo v višjih službah države. To v našem svetu zdaj nič ne velja, kmet daje tudi tako pametne ljudi in meščan tudi. Zdaj se išče več prostora na de-

želi in veleposestva s 60 kvadratnimi miljami, kakor nekatera na Ogerskem in tudi veleposestva s 40 tisoč orali, kakor n. pr. posestva kneza Auersperga na Dolenjskem, bodo stala čez nedolgo pod mero zemljemerca, ki jih bo v manjša kmečka gospodarstva razdelil. Ne v fidejkomisih zvezana veleposestva se že zdaj razkosavajo, da se več prostora za ljudi dobi in da se manjše kmetije utrdijo. Na Slovenskem se to že tu in tam dogaja in dobro je to. Le industrija, fabrike še ne prihajajo. Bodo tudi te prišle. Ali če se slovenski kapital ne bode za nje brigal, brigal se bo kapital tujine. Že zdaj se izseljujejo nemški kapitalisti na Hrvaško. Jako po ceni se jim zdijo napram cenam zemljišč na Nemškem, veleposestva na Hrvaškem. Dosti istih je že v tujih rokah. Hrvati bodo v tem oziru tudi brod zamudili. Skoraj le tujci na velikih posestvih na Hrvaškem fabrike ustanovljajo. Za sto tisoč gold. se kupi veleposestvo na Hrvaškem in čez nekaj časa je s fabriko vredno milijon. Vemo za več takih slučajev. Tako bo prišlo tudi na Kranjskem, na Štajarskem in Koroškem je ta prikazen že zdavna videti. Pa ker smo reveži, ker Slovenci rajši za pobožne ustanove, za pobožne agitacijske sklade denar zbiramo, ker le po večjemu mislimo, da tukaj na zemlji dobro rejen človek ne pride tako lahko v svitla nebesa, kakor sestradan, bomo pustili Nemcem pridobivanje na navedenem polju, mi bodemo pa dajali navadne, nešolane delavce fabrikam. Tudi nekaj, saj se bo kaj več zaslužilo. Ali domač človek je le kaj drugoga gospodar, nego tujec in lepo je videti, če ima narod vse stroke narodnega gospodarstva v svojih rokah.

Slovenske in slovanske vesti.

(Prepovedano kašljanje.) Iz Škofje Loke se nam piše: Naš gospod župnik so postali zadnji čas toli nervozen, da že kašljanja ne morejo več slišati. Ne vemo, če so se v farovžu že vsi kašljanja odvadili, v mestu kašljajo ljudje še vedno. To pa gospodu župniku ni všeč, kajti nedavno tega so z lece naznanili, naj tisti, ki kašljajo, rajši nikar v cerkev ne hodijo. Škofjeloški farani pa so pobožni, in mislijo, ka je velik greh, če jih v nedeljah ni pri službi božji. Vsled tega se niso zmenili za župnikov ukaz, ter hodili i naprej vsi v cerkev, tisti, ki ne kašljalo, kakor tudi tisti, ki kašljajo. To so storili tudi v nedeljo dne 9. maja. Prišlo jih je k zjutranji maši, katero so darovali g. župnik, jako mnogoštevilno. Prehlajeni pobožniki so sicer dušili kašel, kolikor se je dalo, a popolnoma tega le niso mogli storiti. Zdaj je zakašljajal kdo tu, zdaj tam, kašljalo se je v vseh nijansah, dokler se gospod župnik niso pošteno odkašljali. Zagrozili so, da pobero šila in kopita, če še kdo zakašlja. Prehlajeni in neprehlajeni pobožniki so se začudeni spogledali, a navzlic plamtečim pogledom gospoda župnika se le niso mogli premagati in so — kašljali naprej. Odhajajoči domov, so se kašljajoči in nekašljajoči verniki posebno čudili, kako, da imajo gospod župnik šila in kopita na

prižnici, ko vender niso čevljar. Belili so si dolgo glave, dokler ni neki prebrisanec uganil: gospod župnik se rabili rečeno frazo, zavedajoč se, da so njih propovedi navadno take, kakor bi bile narejene „na kveder“.

(„Slovenske gorice“ naj izginejo!) Umevno se, da to strupeni nemški nacionalci žele, a njim sta se pridružila tudi deželni odbor štajerski in c. kr. poštno ravnateljstvo v Gradci. Nemška srca pač boli, da celo imena značijo slovensko posest! Poštno ravnateljstvo ne trpi poštnega pečata, na katerem je poleg krajevnega imena zapisano „v Slovenskih goricah“, n. pr. „Sv. Lenart v Slov. goricah“, a tudi deželni odbor sili na to, naj se odpravi to imenovanje. Tako hoče posojilnici pri Sv. Trojici v Slov. Goricah ukazati, da v njeni tvrdki ne sme biti pristavka v „Slov. Goricah“. Za to, da krajev, kakor Sv. Lenart, Sv. Anton, Sv. Jurij itd. sploh ni možno bolje in točneje označiti, kakor če se se imenu doda pokrajina, kjer leži, se ta oblastva ne menijo. Kaj za to, če se otežkoči spoznanje, katera ni vedno lahka, če se pomisli, koliko je krajev, ki se imenujejo Sv. Jurij, da le izginejo te „slovenske gorice!“ Ker smo mnenja, da je tako postopanje popolnoma nekorektno, želimo, naj slovenski poslanci vzamejo styar v roke.

(Umrl) je dne 23. maja popoldne v starosti 73 let gospod Andrej Mulej, c. kr. računski revident v p., vrl narodnjak, kateri je moral zaradi svojega narodnega mišljenja za časa nemških vlad mnogo bridkega prestati. Bodi mu zemlja lahka in prijazen spomin. — Dne 30. m. m. je umrl Postojini odotni odvetnik g. dr. Evdvard Deu v starosti 57 let. Pokojnik je bil naš narodni nasprotnik, nekaj časa deželni poslanec, sicer pa jako blag mož. Naj v miru počiva!

(Učite se slovenski!) Te besede je izrekel baje pravosodni minister, ko so bili primorski italijanski poslanci pri njem in tožili, kako se slovanski živeli na Primorskem zatira. Prav verjetno se nam ne zde te besede, kajti dosedanje delovanje ministrovo se ni z njimi posebno vjemalo. Veselilo bode pa nas, če ministrovim besedam slede tudi dejanja in se izda za slovenske dežele kaka jezikovna naredba.

(Slovenščina pri vojaščini.) Da vojaška oblastva silno rada goje nemščino je znana stvar. Dosedaj se je to kazalo posebno v drugih slovenskih deželah. Letos je pa naborna komisija po Notranjskem dajala fantom vojaške listke z nemško in italijansko pisavo. O slovenščini na njih ni bilo sledu. Proti temu pa moramo odločno ugovarjati, da bi se italijanščina na Kranjskem proglašala za deželni jezik, kar nikdar ni bilo.

(Zanimiv dodatek o volilni korupciji.) „Soča“ piše: „Svoje čase smo neoporečno dokazali, kako so podkupovali naše volilne može v V. kuriji. Te dni smo prejeli klasičen dokaz, ki pove mnogo več nego bo marsikom ljub. Cerkovnik Andrej Filipič v Ravnici je bil poklican k proslulemu Antonu m. Obizziju zastran neke „ceste“. Ko je prišel k njemu, ga „slučajno“ ni bilo doma; njegova soproga ga je prijazno sprejela in izvršila sama vse potrebno po nalogu svojega soproga. Dala je Filipiču listek, na katerem so bili napisani ti-le volilni može: Oblokar Janez št. 71, Trpin Leopold št. 69 in Bašin Anton št. 51 v Solkanu, Brezigar Franc v Zagori (občina Deskle) št. 100 in Leban Valentin v Grgarju št. 178. Torej prav zanimivo-sumljivo natančni podatki! Dala mu je tudi pet čistih glasovnic z uradnim pečatom c. kr. okrajnega glavarstva. Za vsako glasovnico mu je ponudila tudi 5 gld., torej skupaj 25 gld. in rekla: „Ako ti-le volilni može oddajo te čiste glasovnice, dobš, ako bodo zahtevali, tudi še več denarja, tudi do 20 gld.“ Filipič povpraša: „Ali kako se bo vedelo, da so oddali te glasovnice?“ Obizzijeva žena mu pojasni: „Glejte, na vseh petih glasovnicah je povsem jednako odtisnen uradni pečat na istem mestu na desni strani in jednako obrnjen. Po tem komisija spozna na listku pisane volilne može.“ V resnici so vse glasovnice jednako zaznamovane; te glasovnice smo poslali našim poslancem. Druge glasovnice so bile pa drugače zaznamovane s pečatom na drugem mestu in drugače obrnjenim; na tak način je mogoče imeti v razvidnosti tudi na stotine glasov. Rekla mu je tudi dalje, da vsa reč je dogovorjena z gospodi na glavarstvu, ni se mu torej ničesar bati. To je Filipiča premotilo, da je glasovnice sprejel, ali dosegel ni ničesar;

glasovnice so mu ostale in zdaj so v naših rokah, da imamo z njimi neoporečen dokaz, pod kakimi odnošaji so se vršile zadnje državnozborske volitve. Daljnega komentarija ne pišemo, ker je nepotreben; čitatelji naši si lahko raztolmačijo vse ostalo. Vprašamo le: Ako bo poklican na odgovornost ubogi Filipič, ki je le žrtev spletkarstev v znanih krogih, ali naj ostanejo nekaznovani tisti, ki so organizovali tako nečuvveno volilno sleparijo.

(Žrtve narodne zavednosti.) Pri tržaškem dež. sodišču vršila se je v petek in v soboto kazenska razprava proti 17 slovenskim možem in fantom od Sv. Križa, obtoženim radi napadov na izzivajoče jih Lahe in renegate. 15 obtožencev je bilo obsojenih, 2 sta bila oproščena. Obsojeni so bili: Janez Tretjak na 1 leto težke ječe, Karol Košuta p. d. Salez na 1 leto in 2 meseca, Miha Verginella p. d. Ovčarjev na 1 leto in 3 mesece, Janez Tence na 8 mesecev, Miha Švab na 9 mesecev, Janez Sedmak na 1 leto, Franc Verginella na 6 mesecev, Janez Košuta p. d. Kuhar na 4 mesece, Janez Tence, p. d. Sirk na 7 dnij, Janez Bogatec p. d. Miletov na 3 tedne, Janez Sedmak na 3 mesece, Janez Žerjav na 7 dnij, Janez Košuta p. d. Pirič na 7 dnij in Janez Sedmak p. d. Žganjar na 7 dnij. — Slovenci! ne pozabimo rodbin teh žrtev narodne zavednosti!

(Zavarovalnico za živino) so si ustanovili kmetovalci v Mirni na Goriškem. Zavezali so se, da hočejo vsakemu udu, v slučaju, da mu pogine, kupiti drugo živino. Že iz tega se vidi, da je način zavarovanja precej priprost, a načelo — mejsebojna pomoč — je pravo in zagadatelj je želeti, naj bi mirenski može našli mnogo posnemalcev.

(Čehovinov spomenik.) V Gorici se torej vendar le postavi spomenik slovenskemu junaku Čehovinu, odkujočemu se v vojni z Italijo l. 1849. kot „oberfeuerwerker“ tako, da je dobil srebrno in zlato kolajno ter je postal baron z redom Marije Terezije. Doslej se je nabralo za njegov spomenik že 2144 gld. 60 kr. Cesar sam je podaril 400 gld.

(Frančkova kava.) — „Soča“ je odklonila oglase te tvrdke, ker ima v Gorici za zastopnika našega velikega nasprotnika, kateri dobiva okoli 1550 gld. samo na procentih. — Tvrdka ni hotela sprejeti pogoja, da mora za slovensko stran dežele najeti slovenskega zastopnika, oziroma tudi zmernejšega Italijana ali pravičnega Nemca. Ker pa „Soča“ noče podpirati in agitovati za znanega Bombiga v Gorici, zató je oglase odklonila, dasi bi jih tovarna rada drago plačala. To na znanje slovenskemu ljudstvu. Kdor hoče še dajati zasluzka goriškemu Bombigu, naj le še kupuje Frančkovo kavo. Sicer pa so popraševali že mnogi trgovci na deželi, ali se je tovarna udala ali ne, ker v drugem slučaju da te kave ne bodo več prodajali. K temu jih seveda tovarna ne bo mogla siliti, kakor ne more nikogar, da bi sprejel njene oglase. (Štefanove hiše) v Ljubljani za frančiškansko cerkvijo podró se zadnji ostanki še meseca junija t. l. V tej hiši je prebil naš slavni pesnik Vodnik svoje poslednje dni. Nova hiša, v kateri bode odslej po vsem Kranjskem

dobro znana gostilna „pri Štefanu“, morala se je umakniti nekaj metrov zaradi izpeljave ulice do južnega kolodvora. Gostilno priporočamo.

(**Občini Dvor**) je poljedelsko ministerstvo darovalo šest brizgalnic za škropljenje peronosper.

(**Slovenski narodnjak po volji celovškega škofa.**)

Zadnja leta seznanili so se koroški Slovenci z možem, o katerem niso prej nikdar nič slišali, dasi je njih rojak. Prišel je — in nakrat je veljal za moža, kateri bi mogel po zatrjevanji svojih prijateljev za zatirane koroške Slovence postati pravi pravcati angelj rešitelj. Marsikdo, spoznavši tega moža, je sicer zmajeval z glavo, a rekel ni nihče nič, saj je moža posebno toplo priporočal veliki zaščitnik in zagovornik koroških naših bratov, škof celovški. Ta škofov ljubljenec se zove Kovač in je doma iz Kanalske doline. Bil je poprej profesor menda na graški tehnik, dokler mu učna uprava ni iz posebnih razlogov namignila, naj gre v pokoj. Vrnivši se v svojo domovino, je profesor Kovač nakrat spoznal, da je slovenske narodnosti in hotel svoje moči posvetiti svojim rojakom, ali, kakor so trdili drugi, hotel je svoje slovenstvo primerno okoristiti. Oglašal se je po shodih, in ko so prišle državnozbornske volitve, je bil nakrat kandidat za mandat, katero je potem dobil sedanji kanonik Einspieler. Škof dr. Kahn je Kovača usiljeval na vso moč, ali — rod značajnih narodnih duhovnikov še ni izumrl na Koroškem. Duhovni in posvetni rodoljubi so odklonili kandidaturu Kovačovo za velikovško-celovški okraj, a da bi škofa to preveč ne bolelo, so se izrekli, naj bo Kovač kandidat v beljaško-šmehorskem okraju. Kovač je kandidaturu v tem okraju sam umaknil, ker je videl, da vsled brezbriznosti in nedelavnosti nemških konservativcev ni upati na zmago. Od tedaj se v javnosti ni več imenovalo njegovo ime, in mi bi gotovo vseh teh, itak tudi širšim krogom znanih imen ne bili ponavljali, da nismo izvedeli pikantne podrobnosti. Po naši sodbi mora vsak, kdor hoče v javnem življenju igrati kako ulogo, biti vsaj toli pošten in naroden, da ne podpira skrivaj naših sovražnikov in na našo narodno smrt delujočih naprav. Vsi nismo jednakega temperamenta in torej ni zahtevati, naj bi vsi v vsem javnem in zasebnem življenju jednako odločno povdarjali svoje narodnjaštvo; a kaj naj rečemo o možu, ki javno zatrjuje, da je Slovenec, kateri se poganja za mandat slovenskih volilcev, obljublja, da bode vselej in povsod zastopal tudi narodne interese teh volilcev, ki pa v istini podpira najsovražnejše naklepe naših nasprotnikov? V tajni seji deželnega zbora, v kateri se je razpravljalo o subvenciji društva „Südmark“ je dr. Lemisch porogljivo povedal, da „Südmark“ Slovincem ne more biti sovražna, saj so še priznani slovenski narodnjaki člani tega društva. Slovenskim poslancem se je zdelo, da so dobili zaušnico. Vrli Grafenauer je planil kvišku in zahteval, naj se imenujejo imena, na kar je dr. Lemisch hladnokrvno povedal, da je bivši kandidat prof. Kovač član „Südmarke“. Koroške rodoljube je to razkritje po pravici spekle v dušo in ni dvoma, da prof. Kovač ne

stopi v javnost. Mi pa smo to stvar zabeležili, da spozna svet, kake ljudi smatra celovški škof za narodnjake in kake narodnjake usiljuje — doslej še zaman, za kar gre hvala značajnosti slovenskih duhovnikov — kot zastopnike slovenskim volilcem. Bog čuvaj koroške Slovence pred prijatelji, sovražnikov se že sami ubranijo.

(**Praske v Trstu.**) V Trstu in v njega okolici vladajo še vedno nenormalne razmere, in primerjajo se še vedno večje in manjše praske. Proti prouzročiteljem pa se ne postopa jednako. Ko so na Opčinah, torej v izključno slovenski vasi, neki fantje prepevali Italijanom neljubo pesem, prihiteli so takoj orožniki. Pesem ni mogla na Opčinah nikogar razžaliti in izzivati, ker tam Italijanov ni, a vzlic temu, da torej dotični mladeniči niso mogli imeti žaljivega in izzivajočega namena, so orožniki nastopili proti njim z vso strogostjo. Nastala je rabuka, pri kateri je bil jeden orožnikov ranjen, vsled česar so bili dotični fantje izročeni sodišču. Kako vse drugače je pri Sv. Ivanu! Neki Italijani so v tem slovenskem predmestju razgrajali in prepevali za Slovence skrajno žaljivo, drzno izzivajočo pesem „Nella patria di Rosetti“, ne da bi jim kdo branil. Nekateri dečki so na ta izzivanja odgovarjali s klicanjem „Živio Nabergoj“, na kar so jih Lahi napadli in pretepaje hoteli prisiliti, naj kličejo „Eviva Hortis.“ Neki slovenski delavci so se vmešavali in nastal je pretep. Žrtev tega pretepa je zopet Slovenec, kateri sedi v ječi, ker je ranil laškega izzivača.

(**Podpirajmo domačo obrt**) Knjigotržec gospod L. Schwentner v Brežicah je založil vsakovrstne šolske zvezke, pisanke in risanke za slovenske narodne šole. Štajerski deželni šolski svet v Gradcu jih je odobril in je dovolil njih rabo. Smejo se torej uvesti po slovenskih šolah. Želeti je, da podpirajo vsi slovenski šolski krogi podjetnega domačina z obilnim naročevanjem njegovih šolskih zvezkov. Mnogo našega denarja bo ostalo na domači zemlji, ki je dozdej romal na tuje.

(**Protestantje v Trziču**) so si omislili posebno poslopie, v katerem se bode zanje opravljala božja služba. Ako bodo protestantje spoštovali katoliško vero in katoličane, katoličani pa protestantsko vero in protestante, živeli bodo lahko v prijateljstvu in se ni bati verskih bojev, niti sploh slabih posledic.

(**Varujmo se židov!**) Vsi razsodni ljudje soglašajo v tem, da bi bilo naši narodni stvari na veliko škodo, ako bi se v nas naselili Židje. Ako se že trgovinskih zvez z Židi ni ubraniti, ker je velika trgovina in velik del industrije v židovskih rokah, skrbimo vsaj, da se meji nani ne naseli preveč krivonosih potomcev Abrahamovih. Neki žid, ki je pred potresom kupčeval v Ljubljani s starimi hlačami, po potresu pa zbežal, a se zopet vrnil, hoče zdaj napraviti trgovino s konfekcijskim blagom. Doslej se trudi zaman dobiti za tako trgovino primernih prostorov. Razni hišni posestniki, pri katerih se je nadležni žid oglasil, imajo sicer take prostore na razpolaganje, a vsi so Židove ponudbe odločno odbili. Naj bi jih posnemali tudi vsi drugi hišni posestniki!

Razne vesti.

(Dva tisoč goldinarjev ukradenih — tatica prijeta.) Strojni snažitelj na južnem kolodvoru Janez Mehle, stanujoč na sv. Petra cesti št. 30, ki je imel ves svoj, v teku dolgih let prisluženi in prihranjeni denar naložen v kranjski hranilnici na dve knjižici, glaseči se na njegovo ime in na ime njegove žene Neže Mehle, opazil je v petek dne 14. m. m. ko je slučajno po dolgem času spet jedenkrat pogledal v knjižici, da sta obe knjižici do malega zneska izplačani in da je bilo na vsako knjižico sprejetih 1000 gld. To je bil hud udarec za moža, ki se je dolgo vrsto let trudil in spravljal krajcarje, da bode imel na stara leta kak poboljšek. Ves obupan in potr in s solzami v očesih tožil je svojo nesrečo. Tatvina se je bila naznanila mestni policiji in ta je takoj pričela poizvedovanje. Poizvedbe so dognale, da je dan 8. svečana t. l. dala knjižici izplačati neka 18—20 let stara ženska, ki se je še isti dan, ko je denar prejela, odpeljala s poštnim vlakom proti Trstu. Poizvedlo se je tudi, da je bila ta ženska poprej natakarica v Ljubljani in v Kranji, in da je baje v Velikih Laščah doma. Po izvršeni tatvini videli so jo jedenkrat v Ljubljani prav lepo oblečeno in okinčeno z zlatnino, in je takrat svojim znankam pripovedovala, da se je v Trstu seznanila z bogatim Amerikancem, kateri jo bode vzel v zakon in s katerim bode nekaj časa po poroki živela na Dunaju, potem pa se bode z njim preselila na njegova posestva v Ameriko. Policija je dognala, da je ta tica neka Frančiška Žnidaršič, ki je prve dni meseca svečana letos brez posla postopala po Ljubljani in se bila takrat slučajno seznanila z Mehletovo ženo in tako tudi prišla v njeno stanovanje. Ker se je vedelo, da mati tatice živi v Trstu, in ker se je domnevalo, da bode hči najhitreje pri svoji materi stanovala, obrnila se je ljubljanska mestna policija brzojavnim potom na tržaško in jo naprosila, da takoj zasleduje Frančiško Žnidaršič in nje mater, katera je gotovo tudi imela vednost o tatvini. Hitro obvestila je tržaška policija ljubljansko, da sta se Frančiška Žnidaršič in njena mati zaprla, in da se je pri njima našlo 1170 gld. in več dragocenosti.

(Cigan Josip Majer) katerega je dne 17. marca tega leta ljubljanska policija na Matjanovem domu na Dunajski cesti prijela, in pri katerem se je takrat dobilo 400 gld. denarja, je nevaren tat in je bil zasledovan v različnih policijskih listih; tudi goriško deželno sodišče ga je zasledovalo, in ker ima isto stareje pravice do njega, odposlalo ga je dne 12. maja tukajšnje sodišče v spremstvu žandarja v Gorico. Blizu Postojine pa je Majer, ki je bil vklenjen, na sedaj nejasen način odprl vrata kupeja, skočil z vlaka in pobegnil.

(Srtnjak v Tivolskih nasadih.) Minoli teden dopoldne priletel je s Tivolskega gozda proti ribnjaku mlad srtnjak in se s tako silo zagnal v ograjno žico, da se je takoj ubil.

(Nesreče) Ponesrečil je v Marijinem Celji pri Celovcu nekdanji državni poslanec baron Robert Walterskirchen. Vozil se je na biciklu. Na cesti je srečal večjo čredo prašičev. Ti so se zakadili v kolo in je prevrnili. Baron Walterskirchen je padel tako nesrečno, da si je zlomil nogo. — Ponesrečil je hlapec Franc Pistotnik v Kokri. Zaspal je v pijanosti kraj vode in v spanju vanjo padel ter utonil. — Ponesrečil je 4. minolega meseca v Mečurju v postojinskem okraju 2 in pol leta star dečko, sin posestnika Ocha. Fantič je padel v apnenico, napolnjeno z vodo. Potegnili so ga sicer še živega iz vode, a drugi dan na to je umrl.

(Goljufiva potovka.) Neka Zima iz Srednje vasi v radovljiškem okraju je dolgo let uživala toliko zaupanja v svojem kraju, da so jej ljudje dajali tudi denar, naj ga nese v hranilnico. Neža Zima je tekom let dobila na ta način mnogo denarja v roke, a oddajala ga ni, nego ga zase porabila. Opeharija je, kolikor je doslej dognano, sedem oseb, in sicer za skupno svoto 1446 gld. Tatica se je izročila sodišču.

(Gad pičil.) Iz Preserja se nam piše: Dne 29. m. m. je gad pičil neko žensko, ki bo pa menda ozdravela. V Preserski občini še ne pomnijo, da bi bilo toliko gadov, kakor jih je letos. Preje se ni slišalo o gadjem piku. Mnogo gadov so letos že ubili.

(Požar) V Zgornjih Domžalah je dne 22. maja zgorela hiša Frana Mazovca. Škoda znaša nad 2000 gld.

(Silen nalive) je bil dne 28. minolega meseca na Čatežu pri Veliki Loki. Utrgal se je oblak namešan s točo. Voda je odnesla mnogo prsti z njiv. Nasadi kmetijske podružnice so zelo poškodovani, a da ni bilo o pravem času narejenih kavalov, šlo bi bilo blizo 2 ara rigolane zemlje v dolino.

(Samomor.) Mlinar France Brgant iz Sušnice je skočil te dni tam, kjer se izteka Sora v Savo, v vodo in utonil. — Minoli teden se je v Malencah pri Kostanjevici obesil 55letni Anton Šteh. Uzrok samomoru ni znan.

(Zmešnjava v cerkvi.) V stolni cerkvi v Pisi se je v soboto, dne 31. maja jako slovesno razkrila podoba matere božje. Na slavnost je prišlo jako mnogo ljudij iz vse okolice, tako, da je bila cerkev natlaččno polna. Koj začetkom ceremonij padla je z oltarja goreča sveča in užgala nekatere dekoracije. Ko so ljudje zagledali plamen, nastala je strahovita zmešnjava in vse je sililo proti izhodu. V grozni gneči je bilo 7 oseb ubitih, 17 pa ranjenih.

(Vojvoda Alençonski.) Čegar soproga je pri požaru pariškega bazarja zgorela, poje baje v samostan. Vojvoda Ferdinand, svak naše cesarice, je star 53 let ter živi po oni nesreči jako pobožno sam za-se.

(Duhoven je duhoven!) Pri velikanskem pokopu nesrečnih pariških žrtev je dejal Pater Ollivier v svoji pridigi tudi sledeče: „Zakaj se je to pripetilo, čemu se je razprostrla preko nas ta žalost? Ali smo v rokah slepe moči, ki nas tepe nevede, in katero popraševati za vzrok bi bilo prav tako brezuspešno, kakor preklinjati jo, ker nas ne vidi in ker nam niti ne more odgovoriti? Ne, gotovo ne! Ampak Bog je bil, ki ni mogel dati ošabnosti sedanjeva veka nobenega strašnejšega nauka, Bog je bil, ki je kaznoval našo domovino. Oh, Francija je tak udarec v sedanjih dneh zaslužila (!) radi novih izdajstev svojih izročil. Ime Francije je združeno z blaznostjo in nehvaležnostjo napram Bogu! Bog pa, ki je noče zapustiti, jo je primoral k pokori. Današnja nesreča je nadaljevanje kazni (!) iz l. 1870. Ako o tem dvomite, primerjajte zapisnika tedanjih in sedanjih kaznovancev! Povsod najdete imena: Orleans, Luyne, Dampierre itd. (pater je tu naštel vsa nesrečna imena!)“ — „Figaro“ piše, da je napravila ta strašna pridiga najmočnejši vtisk ter da so jo ostro grajali i ostali duhovniki, zlasti pa sila užaljeni, nesrečni aristokrati. — Mi pa ne pristavljamo ničesar družega k tej skandalozni pridigi patra Ollivierja, kakor — spominjajoči na govornice in pisane besede naših „duhovnov“ ob priliki ljubljanskega potresa: — „duhoven je duhoven, bodi že ljubljanski ali pariški!

Občni zbor banke „Slavije“ v Pragi.

Dne 14. m. m. vršil se je v Pragi pod predsedstvom grofa Jana Harracha, v navzočnosti 75 članov, 29. redni občni zbor banke „Slavije“.

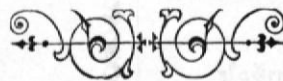
Po nasvetu gospoda Pražaka čitala sta se iz letnega poročila samo naslednja dva prva odstavka:

„Podavajoč poročilo za minolo leto 1896., smatramo za prvo in nam drago dolžnost, da obračamo svojo pozornost na posebnega spomina vreden, nam vsem redek in svečan dogodek, petindvajsetletnici predsedstva grofa Jana Harracha. Dne 16. maja 1872. izvolil je občni zbor banke „Slavije“ grofa Jana Harracha najprvo za člana upravnega svetovalstva in poleg tega za njegovega predsednika, kateri posel že odpravlja nepretržno celo četrstoletje. — Stoječ po tako dolgotrajnem delovanjem na čelu našega zavoda, bil nam je v težkih dneh vedno sijajna in trdna zaščita, ko je bilo našemu zavodu pretrpeti mnoge težkoče in neprilike. Načeloval je zavodu zavzemajočemu jedno prvih mest mej gospodarskimi in finančnimi podjetji našega naroda, ustanovljenemu v letih zopetnega narodnega preporoda, ko je politično nasprotstvo prizadevalo si, do cela udušiti ali vsaj zadrževati zarodke nadepolne naše inštitucije, zdrave v svojih temeljih, trdne v svojih smotrih in mnogoobetajoče v svojih posledicah. Naš visoko cenjeni predsednik kazal je celo to dobo odgovornega svojega posla našemu zavodu vročo udanost, neomajno zvestobo in vedni interes z besedo in dejanjem za njega razvoj in povzdigo in s svojim blagim značajem dokazal mu je svojo iskreno in mogočno naklonjenost.

Naš visoko cenjeni in ljubljani predsednik, grof Jan Harrach, zaslužil si je v nas vseh neminljivo zahvalo, katere so polna naša srca, ki nam velesvoje čestitanje izražati z odkritosrčnimi in gorkimi besedami, da bi grof Jan Harrach načeloval še mnogo let pri popolni svežosti svojega duha in srca našemu zavodu.“

Po prečitaju tega odlomka iz lastnega poročila, oglasil se je k besedi gosp. ravnatelj Šubert in govoril prilično tako: „Dovolite mi, da dam iz sredine našega članstva duška radosti nad spominavrednim dogodkom za „Slavijo“, ko naš čislani gospod predsednik načeluje že 25 let našemu zavodu. Govoriti o zaslugah njegovih v vsem našem narodnem življenju ni potreba. Zasluge te so občeznane, in nam je v prvi vrsti dolžnost, izreči svojo zahvalo za to, da je tak mož, kot grof Jan Harrach, načeloval celo četrstoletje banki „Slaviji“. Za jedno najlepših njegovih lastnosti naglašam to, da je na čelu našemu zavodu vztrajal tako dolgo. Naša veda in umetnost se zelo živahno razvilita. V tem ne stojimo le s svojimi sodeželani na isti višini, ampak, stojimo nad njimi. — To ni pretiravanje, ampak dejstvo, ki se da dokazati s celo vrsto fakt. Tudi na družih poljih moremo se meriti z našimi nemškimi sodeželani, žalibog, samo na narodnogospodarskem polju ne. Tu smo še zelo v ozadju. Zato nam mora biti drago, da se razvilitajo in prospevajo narodnogospodarski zavodi, in čutiti moramo veliko veselje, da „Slavija“, ki se razprostira po vseh zemljah slovanških, cvete in prospeva. — Mislim, da je mož, ki mu gre prva zasluga za to, naš velecenjeni gospod predsednik. Stati na čelu podjetij, kjer vse prospeva, kjer ni potreba veliko dela, je laško. Ali vstrajati toliko vrsto let na čelu podjetij, kjer mora človek biti pripravljen ne le na dobra, ampak tudi na slaba leta, vstrajati in delati neumorno, da se vkorenini in vtrdi zavod v bodočnosti, to je velika in največja zasluga našega gospoda predsednika. Za trdno sem prepričan, da kipi v vsakem izmej nas najiskrenejša želja, da bi v prospeh našega zavoda še dolgo let vstrajal velecenjeni gospod predsednik na svojem mestu, in se veselil velicega razvoja, ki ga je dosegla „Slavija“. Zakličem iz vsega srca našemu dragemu predsedniku „Slava“ (Slava, Slava, Slava!).

(Konec prihodnjič.)

Poučne stvari.

Nekaj o molzi. Nemški časopis „Priatelj živalij“ piše: Na nekem posestvu je molzla krave starejša žena, ki je prav počasi to delo opravljala. Po njej je prevzela mlada prav vadna in urna ženska mlestvo. Stara ženica je spravila mleka od krav vkup po 64 kg, mlada 77. Klaja je bila ista in to se je ponavljalo več časa. Našlo se je, da hitrejše molzenje na mlečne žleze v vimenu krave tako upliva, da več mleka oddajajo. Našlo se je tudi, da krave proti koncu molzenja najtečnejše, najbolj mastno mleko dajo in da je tudi zaradi tega dobro, krave dobro pomlesti.

Nekaj v varstvo ptičev. Nemški list „Priatelj živalij“ prinaša dober spis tudi o tem, kako škodo napravijo oni ljudje, ki lové tiče naše pevke od brinjevke ali kosa začeni do manjših ljubkih teh živalij. Na-

vadno se to z zanjkami zgodi. Vse te pevke neizmerno veliko mrčesa pojedjo. Kamor človek in druge živali ne morejo, pridejo te ptice. Ko mladijo, celo en par vrabcev do 80 tisoč gosenc porabi. Ako teh ptic ni, človeka gosence preženejo, ker mu vse uničijo. Znano je, da izstradani Lahi te uboge živali ptice, ko se v toplejše kraje selijo, po tisočih polovijo, ko se iste trudne kje na tla spustijo. Nima človek od drobnega ptička kaj jesti, to malo ga ne nasiti, ali koliko stori škode vsej naravi! Če še tako za kruhom kdo hodi, obstal bo, ko sliši ob mraku kosa peti, ali slavčka svojo otožnost razodevati. Pa vse je „brinjevka“, kar je ptič in v zanjkah jih trpinčijo nekateri ljudje ter tako zadavljene okolo na prodaj nosijo. Potem se čudimo, da razni mrčesi naša sadna drevesa, naše hoste uničujejo, potem razpisujemo darila otrokom,

da kebre lovijo. Imejmo to pamet, da naše ptice varjemo, da onih, ki le spomladi in po leti pri nas ostajajo, ne polovimo in da onim, ki pri nas prezimijo, v hudi zimi preživeti pomagamo, natrosivši jim kaj klaje. Stariši, ne dajte otrokom tega grdega ptičjega lova dopustiti, strahujte jih! Trdosrčnost se tudi s tem goji, taki ljudje ni-

majo potem dosti usmiljenja v svojih prsih. Bilo bi dobro delo kakega poslanca, ko bi predlagal postavbo, ki bi tako početje s temi dobrotniki človeka kaznovala, vsaj oni, ki vedó, kako škodo mrčesa poljedelstvu delajo, bi se potegnili, za tako postavbo in tudi isti, ki radi poslušajo te izborne pevce.

☞ Prihodnja številka „**RODOLJUBA**“ izide dne 19. junija 1897.

Loterijske srečke.

Dunaj, dné 15. maja:	30,	45,	20,	53,	57.
Trst, dné 22. maja:	22,	41,	14,	1,	66.
Gradec, dné 29. maja:	57,	80,	53,	23,	30.
Praga, dné 26. maja:	48,	3,	33,	72,	65.
Linc, dné 22. maja:	61,	28,	88,	6,	21.
Brno, dné 2. junija:	66,	22,	33,	12,	34.

Tržne cene v Ljubljani

2. junija 1897.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8 30	Špeh povojen, kgr.	68
Rež, „	6 20	Surovo maslo, „	80
Ječmen, „	5 —	Jajce, jedno „	02
Oves, „	6 20	Mleko, liter „	10
Ajda, „	7 20	Goveje meso, kgr.	64
Proso, „	7 —	Telečje „	62
Koruza, „	5 —	Svinjsko „	70
Krompir, „	2 50	Kostrunovo „	40
Leča, „	12 —	Pišanec „	50
Grah, „	11 —	Golob „	18
Fižol, „	9 —	Seno, 100 kilo „	2 40
Maslo, kgr.	94 —	Slama, „	1 78
Mast, „	76 —	Drva, trda, 4 metr.	6 40
Špeh svež „	74 —	„ mehka, 4 „	4 —

Mizarski pomočnik

stopi lahko takoj v delo v Metliki šte. 56, Dolenjsko.

Deloljubne osebe

povsod

katere iščejo trajni denarni zaslužek

naj pismeno povprašujejo pod „Zukunftsvorsorge“ Gradec, poste restante.

Največji izbor

Skrbno izdelovanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg 15

Najnižje cene

Odgovorni urednik dr. Ivan Tavčar.

Lekarna „pri Mariji Pomagaj“ v Ljubljani.

☞ Novo urejena ☞

lekarna „pri Mariji Pomagaj“

M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1

poleg mesarskega mosta v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

izvrstni redilni prah za živino
konje, govedo in prašiče

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušenih, izborno delujočih domačih zdravil, katera se po časnikih in cenikih priporočajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. — Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.

Zahvala in priporočilo.

Uljudno naznanjam slavnemu občinstvu v mestu in po deželi, da sem s 1. junijem 1897. leta svojo že trideset let obstoječo, po vsem Slovenskem dobro znano gostilno

„**pri Štefanu**“

za frančiškansko cerkvijo v Ljubljani

preselil v svojo novo na istem prostoru stoječo hišo z jako prostornimi sobami.

Postregel bom vse svoje cenjene obiskovalce vestno z domačo in ceno hrano in točil razna zdrava le natorna vina, ter vedno sveže Auer-jevo marčno pivo.

Tujci dobé s 1. avgustom t. l. pri meni tudi prenočišče.

Zahvaljujé se za dosedanji mnogobrojni obisk se tem potom najtopleje priporočam tudi za nadalje.

Z velespoštovanjem

Alojzij Pogačnik

(po domače „Štefanov“).

Kdo pije
Kathreiner
Kneippovo sladno kavo?
Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.

Lastnina in tisek „Národne Tiskarne“ v Ljubljani.